Dodaci

Deklaracija iz Corka, studeni 1996.

Deklaracija donesena na Konferenciji o ruralnom razvoju ("Ruralna Europa - razvojne perspektive"), održanoj pod irskim predsjedanjem Europske unije u Corku od 7. do 9. studenoga 1996. godine, i danas čini temelj onoga što bi mogla biti integralna ruralna politika u godinama koje dolaze.

Svjesni da ruralna područja - koja su dom jednoj četvrtini populacije i čine više od 80% prostora Europske unije - karakterizira jedinstveno kulturno, gospodarsko i društveno tkivo, iznimna raznolikost aktivnosti i krajolika (šume i obradive površine, netaknuti prirodni lokaliteti, sela i gradići, regionalni centri, manji proizvodni pogoni);

Vjerujući da su ruralna područja i njihovi stanovnici stvarna vrijednost Europske unije sa sposobnošću da budu konkurentni;

Imajući na umu da najveći dio ruralne Europe čine poljoprivredne površine i šume koje uvelike oblikuju europski krajolik, da je poljoprivreda još uvijek (i da mora ostati) glavna veza između ljudi i okoliša, te da je obveza poljoprivrednika čuvanje raznolikih prirodnih resursa ruralnih područja;

Znajući da poljoprivreda i šumarstvo nisu više dominantne gospodarske grane europskih zemalja i da njihov relativni gospodarski značaj kontinuirano slabi, te da sukladno tome ruralni razvoj mora obuhvatiti sve društveno-ekonomske sektore ruralnih krajeva;

Svjesni da europski građani polažu sve više pažnje općenito kvaliteti života, a posebno pitanjima kvalitete, zdravlja, sigurnosti, osobnog razvoja i slobodnog vremena, te da su ruralna područja u jedinstvenom položaju jer imaju mogućnost odgovoriti na te interese i pružiti temelj za autentičan, moderan i kvalitetan razvojni model;

Shvaćajući da se Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) treba prilagoditi novim kretanjima i izazovima vezanim uz potražnju i sklonost potrošača, kao i novim kretanjima u međunarodnoj trgovini i sljedećoj fazi proširenja Unije; da će se nastaviti prijelaz sa poticanja cijena na izravne poticaje pa je u skladu s tim potrebna prilagodba ZPP-a i poljoprivrednog sektora, a poljoprivrednicima će trebati pružiti pomoć u procesu prilagođivanja, kao i jasne smjernice za budućnost;

Očekujući da će se sve više osporavati opravdanje kompenzacija iz reformi ZPP-a iz 1992.;

Uvjereni da koncept državne financijske potpore ruralnom razvoju, usklađen s odgovarajućim upravljanjem prirodnim resursima te održavanjem i unapređenjem biološke raznolikosti i kulturnog okoliša nailazi na sve veće odobravanje;

Priznajući da je, iako su postupne reforme Zajedničke poljoprivredne politike i europske politike ruralnog razvoja unaprijedile transparentnost i učinkovitost, došlo do određenih nedosljednosti (nelogičnosti) i preklapanja, te da je porasla zakonska zamršenost;

Odlučni da na sve raspoložive načine podupremo lokalni kapacitet za kreiranje održivog razvoja u ruralnim područjima, te posebno privatne inicijative i inicijative lokalnih zajednica, koje su dobro integrirane na svjetskom tržištu;

Objavljujemo sljedećih deset točaka programa ruralnog razvoja Europske unije:

Točka 1 - Ruralni razvoj kao prioritetno pitanje

Održivi ruralni razvoj treba biti prioritetna tema dnevnog reda Europske unije i postati temeljno načelo koji podupire cjelokupnu ruralnu politiku u bliskoj budućnosti i u godinama nakon proširenja EU.

Njegov cilj je promjena sadašnjih demografskih kretanja (napuštanje ruralnih područja), suzbijanje siromaštva, stimuliranje zapošljavanja i jednakost mogućnosti, te odgovor na sve veće zahtjeve za boljom kvalitetom, zdravljem, sigurnosti, osobnim razvojem i slobodnim vremenom, kao i unapređenjem ruralnog blagostanja. Potreba za očuvanjem i unapređenjem kvalitete ruralnog okoliša treba biti ugrađena u sve dijelove politike EU vezane uz ruralni razvoj. Trebala bi postojati pravednija ravnoteža u trošenju javnih sredstava, infrastrukturnih investicija i obrazovnih, zdravstvenih i komunikacijskih usluga između ruralnih i urbanih područja. Potrebno je koristiti sve veći udio raspoloživih resursa za promicanje ruralnog razvoja i ostvarivanje ekoloških ciljeva.

Točka 2 - Integralni pristup

Politika ruralnog razvoja treba biti multidisciplinarna u konceptu i "višesektorska" u provedbi, s jasnom prostornom dimenzijom. Mora se odnositi na sva ruralna područja Unije, poštujući princip koncentracije putem diferencijacije sufinanciranja onih regija kojima je to potrebnije. Treba se temeljiti na integralnom pristupu, obuhvaćajući unutar istog pravnog i političkog okvira sljedeća pitanja: prilagodba i razvoj poljoprivrede; gospodarska diversifikacija/raznolikost - osobito mala i srednja poduzeća i ruralne uslužne djelatnosti; upravljanje prirodnim resursima, porast značaja okolišnih funkcija i promicanje kulture, turizma i rekreacije.

Točka 3 - Diversifikacija/raznolikost

Podršku diversifikaciji gospodarskih i društvenih aktivnosti potrebno je usmjeriti na stvaranje okvira za samoodržive privatne inicijative i inicijative lokalnih zajednica kao što su investicije, tehnička pomoć, poslovne usluge, adekvatna infrastruktura, obrazovanje, usavršavanje, sveobuhvatni napredak informacijske tehnologije, jačanje uloge malih gradova kao integralnih dijelova ruralnih područja i ključnih faktora razvoja te promicanje razvoja vitalnih ruralnih zajednica i obnavljanje sela.

Točka 4 - Održivost

Politika bi trebala promicati ruralni razvoj koji održava kvalitetu, blagodati i prednosti europskih ruralnih krajolika (prirodni resursi, biološka raznolikost i kulturni identitet), na način da njihovo korištenje od strane sadašnjih generacija ne ugrozi mogućnosti budućih generacija.

Kad djelujemo lokalno, trebamo biti svjesni svoje globalne odgovornosti.

Točka 5 - Supsidijarnost

S obzirom na raznolikost ruralnih područja Europske unije, politika ruralnog razvoja treba slijediti načelo supsidijarnosti. Koliko god je to moguće, treba biti decentralizirana i temeljiti se na partnerstvu i suradnji svih zainteresiranih razina (lokalna, regionalna, državna i europska). Naglasak treba biti na sudjelovanju i na pristupu odozdo prema gore, koji koristi kreativnost i solidarnost ruralnih zajednica. Ruralni razvoj treba biti lokalni i pod vodstvom lokalne zajednice, u okviru cjelovitog europskog okvira.

Točka 6 - Pojednostavljenje

Politika ruralnog razvoja (posebno kad je riječ o poljoprivrednoj komponenti) treba doživjeti radikalno pojednostavljenje zakonskog okvira. Dok s jedne strane ne smije doći do povratka ZPP-a na nacionalnu razinu, s druge strane potrebna je bolja povezanost sveg što se trenutno provodi putem različitih pojedinačnih smjerova. Također je potrebno ograničenje EU Zakona o općim pravilima i postupcima; veća supsidijarnost u odlučivanju (proces odlučivanja spustiti na niže razine), decentralizacija provođenja politike i općenito više prilagodbe lokalnom kontekstu.

Točka 7 - Programiranje

Provođenje programa ruralnog razvoja treba se temeljiti na jasnim i transparentim postupcima, te biti integrirano u jedinstveni program ruralnog razvoja za svaku regiju i jedinstveni mehanizam održivog ruralnog razvoja.

Točka 8 - Financiranje

Potrebno je poticati korištenje lokalnih financijskih resursa za promociju lokalnih projekata ruralnog razvoja. Potrebno je više poticati korištenje različitih oblika financijskih usluga pri kreditiranju ruralnih područja da bi se bolje mobilizirala sinergija u korištenju javnih i privatnih financijskih sredstava, smanjila ograničenja u financiranju malih i srednjih poduzeća, poticale proizvodne investicije i gospodarske grane u ruralnim sredinama učinile raznolikim. Također je potrebno promicati veće sudjelovanje bankarskog sektora (javnog i privatnog) i drugih fiskalnih posrednika.

Točka 9 - Upravljanje

Tamo gdje je to potrebno, treba poticati razvoj administrativnih kapaciteta i učinkovitost regionalnih i lokalnih uprava te skupina iz lokalne zajednice pružanjem tehničke pomoći, edukacijom, boljim komunikacijama, partnerstvom i razmjenom znanja, informacija i iskustva putem povezivanja (umrežavanja) regija i ruralnih zajednica širom Europe.

Točka 10 - Evaluacija i istraživanje

Potrebno je unaprijediti postupke monitoringa, evaluacije i procjene korisnika kako bi se osigurala transparentnost postupaka, garantiralo pravilno korištenje državnog novca, stimulirala istraživanja i inovacije te omogućila javna debata na temelju pravih informacija. Nije dovoljno samo konzultirati sve zainteresirane strane (dionike) u procesu kreiranja i provođenja projekata, već ih je potrebno uključiti u monitoring i evaluaciju.

Zaključak

Mi, sudionici *Europske konferencije o ruralnom razvoju* okupljeni u Corku, pozivamo sve koji donose odluke u Europskoj uniji da:

- → podižu svijest u javnosti o važnosti novog početka u politici ruralnog razvoja;
- → učine da ruralna područja budu privlačnija za život i rad ljudi te postanu centri smislenijeg života za sve širu strukturu ljudi svih dobi;
- → podrže ovaj program u deset točaka i surađuju kao partneri u ispunjavanju svakog pojedinog cilja sadržanog u ovoj Deklaraciji;
- → imaju aktivnu ulogu u promicanju održivog ruralnog razvoja u međunarodnom okruženju.

Zaključci Konferencije o ruralnom razvoju u Salzburgu, studeni 2003.

"Postavljanje temelja za budućnost ruralnih krajeva - kreiranje politike koja će biti u stanju ostvariti naše ambicije."

Sastavši se u Salzburgu od 12. do 14. studenoga 2003. godine kako bi analizirali provedbu politike ruralnog razvoja Europske unije od Agende 2000. i definirali buduće potrebe;

Predstavljajući široki spektar dionika, koji se aktivno zanimaju za osiguranje održivog gospodarskog, ekološkog i društvenog razvoja europskih ruralnih područja;

Vjerujući da će u proširenoj Europskoj uniji s 27 zemlje članice budućnost ruralnih područja (koja će predstavljati većinu prostora Unije i biti dom velikom dijelu stanovništva) biti od vitalnog interesa za sve građane Europe;

Prepoznajući raznolikost europskih ruralnih područja glede prirodnih krajolika, poljoprivrednih proizvodnih sustava, sposobnosti da zadrže i privuku stanovnike, te ulogu poljoprivrede i diversifikacije (raznolikosti ekonomskih grana) lokalnog gospodarstva ;

Zabrinuti zbog toga što slabo dostupne javne usluge, nedostatak alternativnih izvora zapošljavanja i dobna struktura stanovnika značajno smanjuju potencijal razvoja u određenom dijelu ruralnih područja, posebno kad je riječ o mogućnostima za žene i mlade ljude;

Primjećujući sve veći značaj koji europski građani pridaju sigurnosti i kvaliteti hrane, dobrobiti uzgajanih životinja, te očuvanju i unapređenju ruralnog okruženja;

Uvjereni da će poljoprivreda i šumarstvo i dalje imati važnu ulogu u oblikovanju ruralnog krajolika i održanju života u ruralnim zajednicama;

Svjesni trenutnih procesa reforme Zajedničke poljoprivredne politke, promijenjenih odnosa u svjetskoj trgovini i potrebe da se pomogne europskim poljoprivrednicima kako bi prihvatili svoju višestruku ulogu čuvara krajolika i tržišno usmjerenih proizvođača na cjelokupnom prostoru EU, uključujući slabije razvijena i nepovoljno smještena područja i udaljene regije;

Shvaćajući da se razvoj ruralnih područja više ne može temeljiti isključivo na poljoprivredi, te da je diversifikacija (raznolikost gospodarskih grana) unutar i izvan poljoprivrednog sektora neophodna da bi se održala vitalnost ruralnih zajednica;

Pozdravljajući jačanje politike ruralnog razvoja EU u sklopu Agende 2000. i proširenje djelokruga te nedavno povećanje financijskih sredstava za njegovo financiranje u sklopu reforme ZPP-a iz 2003.;

Imajući na umu da politika ruralnog razvoja EU već daje važan doprinos gospodarskoj i socijalnoj koheziji, koju će trebati nastaviti jačati i u proširenoj Europskoj uniji;

Uvjereni da postoji jako opravdanje za državnu potporu politici ruralnog razvoja EU da bi se olakšao trenutni proces restrukturiranja poljoprivrede i omogućio održivi razvoj ruralnih područja i uravnotežen odnos između seoskih i gradskih sredina;

Zabrinuti zbog složenosti postojećeg sustava provođenja politike ruralnog razvoja EU, s različitim izvorima financiranja i postupaka, ovisno o tome provodi li se određena interventna mjera u ili izvan regija Cilja 1;

Smatramo da se budućnost politike ruralnog razvoja mora rukovoditi sljedećim načelima:

Živo selo nije samo u interesu ruralnih zajednica, nego društva u cjelini. Investiranje u široki spektar gospodarskih grana na selu i u ruralne zajednice od ključnog je značaja za povećanje privlačnosti ruralnih područja, poticanje održivog rasta i stvaranje novih mogućnosti zapošljavanja, posebno za mlade ljude i žene.

Treba se temeljiti na specifičnim potrebama svakog područja i izgraditi koristeći cjelokupni raspon potencijala lokalnih ruralnih područja i zajednica. Živo selo je ključni preduvjet za poljoprivredu, jednako kao što je poljoprivreda ključna za živo selo.

Očuvanje raznolikosti europskih ruralnih sredina i stimuliranje usluga koje može pružiti višenamjenska poljoprivreda ima sve veći značaj. Upravljanje i korištenje poljoprivrednih površina i šuma treba služiti čuvanju i unapređenju prirodnih krajolika i raznolikog kulturnog nasljeđa Europe, posebno u udaljenijim ruralnim područjima s lokalitetima visoke prirodne vrijednosti.

Konkurentnost poljoprivrednog sektora treba biti ključni cilj, uzimajući u obzir raznolikost poljoprivrednog potencijala u različitim ruralnim područjima. To je od posebnog interesa za nove zemlje članice, s obzirom na daljnje važne procese restrukturiranja poljoprivrede u tim zemljama. Održivi gospodarski rast poljoprivrednog sektora treba se postepeno razvijati u svim zemljama članicama, uvodeći diversifikaciju (proširenje spektra gospodarskih aktivnosti), inovacije i proizvode s većom tržišnom vrijednosti koje potrošači sve više traže.

Politika ruralnog razvoja treba se odnositi na sva ruralna područja proširene Europske unije, kako bi se poljoprivrednici i ostali djelatnici na selu mogli suočiti s izazovima trenutnog restrukturiranja poljoprivrednog sektora, učinaka reforme ZPP-a i novih okvira poljoprivredne trgovine.

Politika ruralnog razvoja treba služiti potrebama šire društvene zajednice u ruralnim područjima i pridonijeti društvenoj koheziji. Jačanje šire ruralne zajednice stimulirat će održivi razvoj ruralnih područja, što je zajednički cilj svih dionika ruralnog života.

Politika ruralnog razvoja treba se provoditi kroz suradnju javnih i privatnih organizacija i civilnog društva u skladu s načelom subsidijarnosti. Da bi se učinkovito odgovorilo na lokalne i regionalne potrebe, potreban je potpuni dijalog svih ruralnih dionika u kreiranju i kasnijoj provedbi, kontroli i evaluaciji programa. Buduća politika treba usmjeriti EU potporu ruralnim područjima kroz **lokalno partnerstvo prema načelu "odozdo prema gore"**, nastavljajući razvijati LEADER-ov pristup. Potrebno je ostaviti prostora za istraživanje novih i inovativnih pristupa na lokalnoj razini.

Potrebno je dati više odgovornosti partnerima u programima pri definiranju i provedbi sveobuhvatnih strategija temeljenih na jasno definiranim ciljevima i rezultatima. To zahtijeva veću transparentnost i odgovornost u monitoringu i evaluaciji. Vrlo bitan element pritom je razvoj kapaciteta (capacity building). K tome, partneri moraju imati veću mogućnost učenja jedni od drugih pomoću povezivanja (umrežavanja) i razmjene najboljih metoda i iskustava.

Značajno pojednostavljenje politike ruralnog razvoja EU je neophodno i hitno. Provedba se treba temeljiti na jedinstvenom sustavu programiranja, financiranja i kontrole, dizajniranom u skladu s potrebama ruralnog razvoja.

LEADER

OD INICIJATIVE DO METODE

Vodič za poduku o LEADER-ovu pristupu

ISBN 953-99587-0-9
9 789539 958709